

Múdrost' v kontexte osobnosti u dospelých

Andrea Baranovská¹
Dominika Doktorová²

¹ Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, FF UCM, J. Herdu 2, Trnava, andrea.baranovska@ucm.sk

² Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, FF UCM, J. Herdu 2, Trnava, dominika.doktorova@ucm.sk

Grant: 2020-1-PL01-KA204-082037

Název grantu: The Pursuit of Wisdom in Adult Education.

Oborové zamčrenie: AM - Pedagogika a školství

© GRANT Journal, MAGNANIMITAS Assn.

Abstrakt V rámci príspevku sa zameriavame na problematiku múdrosti a jej prepojením s prežívanou kontrolou situácie, zmysluplnosťou života a osobnostnými charakteristikami. Výskum je počiatočnou sondou do problematiky. Použitými metódami – PIL, NEO-FFI, Dotazník životných cieľov, 3DŠM, PSS – sme skúmali jednotlivé premenné. V rámci výskumu sme zistili spojenie medzi mierou neuroticizmu a existenciálnou frustráciou a tiež múdrost'ou a prežívanou bezmocnosťou.

Kľúčová slova Múdrost', bezmocnosť, osobnosť, neuroticizmus, miera kontroly

1. MÚDROST'

Múdrost' ako téma výskumu sa začala presadzovať v 70.-ych rokoch 20. storočia. Rozmach záujmu o túto tému bol zaznamenaný v 90.-ych rokoch s rozvíjaním pozitívnej psychológie (Bange, Meeks, Ještě, 2013). K známym predstaviteľom, ktorý sa zaoberali múdrost'ou zaraďujeme Junga, Eriksona, Piageta, Sternberga, Ruisela a ďalších. Ranné koncepty múdrosti vychádzali z laického vnímania tejto problematiky. Tieto teórie nazývame implicitnými. Najznámejším výskumom je výskum z roku 1980 Claytona a Birrena, ktorý múdrost' definovali ako integráciu kognitívnych, reflektívnych a afektívnych osobnostných charakteristík. Táto definícia bola podnetom pre výskum a formulovanie teórie Ardeltovej (2005). Ona vnímala múdrost' ako stabilnú charakteristiku osobnosti. Vytvorila trojdimenzionálny model múdrosti, v ktorom ju definuje podobne ako už spomínaný Clayton a Birren. V kognitívnej rovine sa podľa nej nachádza túžba hlbkovo porozumieť intrapersonálnym aj interpersonálnym aspektom života a prijať pozitívna aj negatívne stránky ľudskej podstaty. V tejto úrovni sa podľa nej tiež nachádza aj prijatie limitov ľudskeho poznania a nepredvídateľnosti a neistoty života. Aby sme dosiahli takýto stupeň porozumenia je potrebná reflexná dimenzia, ktorá obsahuje schopnosť vnímať javy a udalosti z viacerých perspektív a nenechať svoj pohľad skresliť sebeckým, subjektívnosťou a projekciou. Posledná afektívna dimenzia sa prejavuje ako súcintný, empatický a láskavý postoj k sebe, druhým aj svetu. Podľa Ardeltovej ju môžeme tiež popísať ako láska (2003, 2019). Bluck a Glück (2005) definovali múdrost' ako schopnosť učiť sa zo životných skúseností. Rovnako identifikovali 5 aspektov múdrosti: kognitívne schopnosti, vhl'ad, reflektujúci postoj, záujem o ostatných a praktické zručnosti. Keďže sa zamerali na spôsoby

rozvíjania a získavania múdrosti popísali tiež zdroje, ktoré ľuďom napomáhajú v rozvíjaní múdrosti – MORE:

- mastery – aktívna snaha zmeniť, čo je možné zmeniť, súčasne prijať nepredvídateľnosť a nekontrolovateľnosť života a tiež nechať veci, ktoré nie je možné ovplyvniť tak;
- openness - otvorenosť voči nových skúsenostiam, ľuďom, nápadom, toleranciu;
- reflectivity – reflektivita – túžba porozumieť javom a súvislostiam, sebareflexia;
- emotional regulation – emocionálna regulácia – schopnosť rozlíšiť a popísať vlastné emócie a ich regulovanie;
- empathy – empatia.

Z empirického hľadiska veľmi podrobne múdrost' rozpracovali autori z berlínskej školy – Blates a Staudinger (1993). Berlínska paradigma múdrosti predstavuje jeden z najznámejších modelov, v ktorom sa múdrost' vníma ako kľúčová pre plánovanie a uskutočňovanie dobrého života, pričom si múdri ľudia aj uvedomujú, čo dobrý život je. Tvrdia, že múdrost' môžeme definovať ako systém vedomostí a informácií o zásadných praktických otázkach života na úrovni experta, ktoré jednotlivcovi umožňujú výnimočný vhl'ad a úsudok ohľadom komplexných a neistých otázok ľudskeho bytia. Pričom ho to oprávňuje aj k tomu, aby poskytoval rady ostatným. Múdrost' sa podľa Baltesa a Smitha (2008) tiež prejavuje v oblasti životného plánovania, určovania životných cieľov a spôsobov ich dosahovania. Rovnako sa prejavuje aj evalvácií vlastného života a určovaní jeho významu. Špecifikovali 5 kritérií exprenosti, ktoré delia na dve úrovne:

1. úroveň:
 - a. porozumenie podstate ľudskeho, vývinu života, sociálnym normám, vzťahom medzi ľuďmi, identite apod.
 - b. procedurálne vedomosti – schopnosť aplikácie vlastnej vedomosti pri stanovovaní si životných cieľov, plánovaní, riešení dilem a konfliktov;
2. úroveň:
 - a. kontextualizmu – schopnosť uvažovať v širších súvislostiach;
 - b. relativizmus hodnôt a priorit – tolerancia odlišnosti a jej rešpektovanie;

- c. uvedomovanie a zvládanie životných neistôt a nepredvídateľnosti života a bytia (Baltes, Smith, 2008; Baltes, Staudinger, 2000).

Berlínska škola nevníma múdrosť ako osobnostnú charakteristiku – zameriavajú sa na múdre uvažovanie, čím dochádza k preceňovaniu porozumenia a podceňovaniu zážitku uvedomenia si vedenia.

Ďalším už spomínaným autorom, ktorý sa zaoberal múdrosťou bol Sternberg, ktorý inteligenciu a kreativitu považuje za základ múdrosti – pretože tá práve spočíva v aplikácii úspešnej inteligencie a kreativity za účelom dosiahnutia všeobecného dobra (Sternberg, 2003). Táto teória je o interakcii medzi jednotlivcom a prostredím v ktorom žije, o adaptačných procesoch a schopnosti vlastné prostredie pretvárať. Táto teória tiež kladie zvýšený dôraz na kognitívnu dimenziu.

Grossman (2017) vníma múdrosť ako schopnosť alebo zručnosť s dispozičným aj situačným kontextom. Rozvíja sa v procese interakcie medzi jednotlivcom a prostredím, ale je vnímaná skôr ako schopnosť uvažovať. Súčasťou múdrosti je podľa Grossmana uznanie a akceptácia neistoty a premenlivosti, uvažovanie nad kontextom, zvažovanie rôznych perspektív a schopnosti kompromisu.

V súvislosti s múdrosťou je veľmi dôležitý vek, kedy jednotlivec múdrosť dosahuje. Podľa niektorých autorov sa múdrosť rozvíja až v staršej dospelosti spoločne so životnými skúsenosťami (Clayton, Birren, 1980; Jordan, 2005; Kramer, 2000), ale Kunzmann a Baltes (2005) uvádzajú, že primárnym obdobím objavenia sa múdrosti ako vedomostného systému je neskorá adolescencia a skorá dospelosť (Richardson, Pasupathi, 2005). Dôvodom pre toto tvrdenie je, že v neskorej adolescencii sa rozvíjajú kognitívne schopnosti dialektického uvažovania, oceňovania komplexnosti a recipročnosti vzťahov s rodinou a rovesníkmi, ale tiež aj porozumenie vlastnému životnému príbehu (Kramer, 2000; Bluck, Glück, 2004). Avšak berlínska škola preukázala, že vek nie je významným ukazovateľom múdrosti (Staudinger et al., 1998). Podľa Staudingera a Baltesa (1994) sa na rozvíjaní múdrosti podieľajú aj kreativita, otvorenosť voči skúsenosti – ako osobnostné vlastnosti, tak aj skúsenosť a širší kontext – vek, profesia, historické pozadie.

Santos et al. (2017) skúmali, či je múdrosť stabilnou osobnostnou tendenciou, alebo má situačne-podmieneny kontext. Objavujú sa názory, že múdrosť je nemennou vlastnosťou, ktorá sa prejavuje v rôznych situáciách, rovnako ako názory, ktoré poukazujú na zmenu úrovne múdrosti počas života a v rôznych situáciách (Westrate, Ferrar, Ardelt, 2016; Baltes, Staudinger, 2000; Staudinger, Glück, 2011; Grossmann, Kross, 2014). Podľa Grossmanna (2017) existuje intraindividuálna variabilita a stabilita múdreho uvažovania, ktorá sa prepája s konštruktami Big Five.

Erikson (1999) prepája múdrosť s posledným – ôsmym – štádiom vo vývine človeka ako cnosť, ktorá sa v tomto období rozvíja. Posledné štádium je podľa neho charakteristické krízou medzi integritou a zúfalstvom ako úplným koncom nepredvídateľným v čase a spôsobe priebehu života a nádejou a nárokom na zrelosť – integritou. Múdrosť je špecifickou cnosťou, ktorá zreje v tomto poslednom období. Integrita je prepojená s nádejou, ktorá označuje najzákladnejšiu kvalitu Ja. Erikson (1999) tvrdil, že posledné štádium života je výrazne prepojené s prvým – deti v životaschopných kultúrach „rastú a múdrejú“ prostredníctvom vzťahu so starými ľuďmi. Vo vzťahu k múdrosti, ju Erikson (1963) definoval ako trvalý výsledok úspešne zvládnutých ťažkostí v živote jednotlivca. Jedná sa o vykryštalizovanú schopnosť prijímať s nadhľadom úspech aj neúspech a dosiahnuť integritu a harmonický stav osobnosti, prekonať zúfalstvo a beznádej. Ten, kto dosiahne

múdrosť je presvedčený o zmysluplnosti svojho života. Kováč (2007) sa vyjadruje o zmysle života ako vrcholovom psychoregulátore komponentov kvality života, ktorý je zdrojom stálej spokojnosti človeka s vlastným životom. Frankl (2006) chápe zmysel života ako túžbu najzmysluplnejšie naplniť svoju existenciu. Podľa Battistu a Almonda (1973) človek so zmyslom života má životný rámeč, prostredníctvom ktorého môže interpretovať svet a odvodiť z neho svoje životné ciele. Hermans (1989) chápe zmysel života ako proces hodnotenia a pripisovania dôležitosti životným udalostiam a situáciám jednotlivca.

Môžeme teda konštatovať, že zmysel života je fenomén, ktorý sa skladá z viacerých aspektov, ktoré sú vo vzájomnej interakcii. Jedná sa o viacdimenzionálny konštrukt. Podľa Halamu (2007) teórie môžeme usporiadať ako:

- dvojkomponentové – napr. koncept životných schém Thompsona a Janigiansa (1998); interpretatívny a smerový aspekt osobného zmyslu Dittman-Kohli (2000); Shapirovo dvojfaktorový model životného zmyslu (1988);
- trojkomponentové – Reker a Wong (1988);
- štvorkomponentové – Popielski (1987).

2. VÝSKUMNÝ PROBLÉM

V našom výskume sme sa zamerali na zistenie vzájomného vzťahu medzi mierou múdrosti a prežívanej zmysluplnosti života a naplnenia životných cieľov u dospelých ľudí.

Primárnym cieľom bolo zistiť vzájomné prepojenie medzi sledovanými premennými. Zároveň sme sa zamerali aj na osobnostné charakteristiky respondentov.

2.1 Výskumné otázky

Na základe výskumného cieľa sme si stanovili nasledujúce výskumné otázky:

- VO1 Existuje súvislosť medzi osobnostnými charakteristikami respondentov a ich prežívaním zmysluplnosti?
 VO2 Aký bude vzájomný vzťah medzi múdrosťou a subjektívnou mierou kontroly u respondentov?
 VO3 Existuje vzťah medzi mierou prežívanej zmysluplnosti a mierou naplnenia životných cieľov?

2.2 Charakteristika výskumnej vzorky

Respondenti do výskumu boli vybraný zámerným výberom. Kritériom pre výber bol vek respondentov. Do vzorky sme zaradili 30 respondentov vo veku 50 – 55 rokov života. Priemerný vek respondentov bol 53,9 roka. Výskumnú vzorku tvorilo 14 žien a 16 mužov. Všetci respondenti dosiahli vysokoškolské vzdelanie.

2.3 Výskumné metódy

Pre potreby nášho výskumu sme použili nasledujúce metodiky:

PIL – dotazník zmyslu života – Crumbaugh, Maholick.

Dotazník je zameraný na zisťovanie stavu existenciálnej frustrácie. Využili sme časť dotazníka, ktorá sa zameriava na mieru zmysluplnosti alebo existenciálnej frustrácie. Na stanovenie hranice sme využili výskum Nakhlé, ktorá stanovila orientačnú hranicu stavu frustrácie 100 bodov. Respondenti s súčtom bodov nad 100 sa nachádzajú v stave prežívania zmysluplnosti. Hodnota Cronbachovej alfy bola viac ako 0,80, čo sa považuje za optimálnu hodnotu.

NEO-FFI – Costa a McCrae.

Osobnostný inventár posudzujúci päť dimenzií – neuroticizmus, extroverziu, otvorenosť, prívietivosť a svedomosť.

Dotazník životných cieľov – Taročková.

Zameriava sa na 7 dimenzií – študijnú-vzdelávaciu, pracovno-profesionálnu, partnerstvo-manželstvo-rodíčovstvo, intrapersonálnu, intrapersonálnu, voľnočasovú a dimenziu materiálneho zabezpečenia.

Trojdimenzionálna škála múdrosti – 3DŠM – Ardel.

Obsahuje tri škály – kognitívnu, reflektívnu a afektívnu. Dotazník má 39 položiek. Respondenti odpovedali na Likertovej škále. Kognitívna škála sa zameriava na schopnosť a ochotu porozumieť situácii alebo javom, uznanie nejednoznačnosti, komplexnosti a neistoty života. Reflektívna škála na schopnosť a ochotu pozerieť na situácie z rôznych hľadísk bez predsudkov a projekcií. Afektívna škála zisťuje motiváciu k starostlivosti o psychickú pohodu druhých. Cronbachova alfa pre jednotlivé subškály a celý dotazník bola na miere uspokojivosti – viac ako 0,7.

Škála vnímaného stresu – PSS – Cohen Williamson

Skrátený variant – 10 položiek, ktorý je zameraný na mieru pocitu kontroly nad svojim životom. Jedná sa o dva faktory, ktoré dotazník meria – vnímaná bezmocnosť a kontrola nad životom. Cronbachova alfa dotazníku bola viac ako 0,8.

2.4 Interpretácia výskumných zistení a diskusia**VO1 Existuje súvislosť medzi osobnostnými charakteristikami respondentov a ich prežívaním zmysluplnosti?**

V rámci prvej výskumnej otázky sme sa zamerali na zisťovanie vzťahu medzi jednotlivými osobnostnými charakteristikami respondentov meranými NEO – FFI a mierou prežívaného zmysluplnosti. Zistili sme, že neexistuje významný vzťah medzi jednotlivými charakteristikami a prežívanou zmysluplnosťou. Slabá súvislosť sa preukázala medzi neuroticizmom a existenciálnou frustráciou, ale nebola štatisticky významná ($r = 0,231$).

VO2 Aký bude vzájomný vzťah medzi múdrosťou a subjektívnou mierou kontroly u respondentov?

V rámci výskumu sme sa zamerali na vzájomný vzťah medzi múdrosťou a vnímanou bezmocnosťou a kontrolou nad životom. Zistili sme, že vnímaná bezmocnosť stredne silne a negatívne koreluje s reflektívnou dimenziou múdrosti ($r = -0,382$, $p < 0,01$). Kontrola nad životom korelovala pozitívne s reflektívnou dimenziou múdrosti ($r = 0,264$, $p < 0,05$). Zároveň táto dimenzia pozitívne korelovala s celkovým skóre múdrosti ($r = 0,361$; $p < 0,01$).

VO3 Existuje vzťah medzi mierou prežívaného zmysluplnosti a mierou naplnenia životných cieľov?

Na základe porovnania sa nám potvrdil pozitívny vzťah medzi mierou naplnenia životných cieľov a mierou prežívaného zmysluplnosti u respondentov ($r = 0,434$, $p < 0,05$). Pri kvalitatívnej analýze získaných výsledkov sa však nezistil rozdiel medzi participantami, ktorí vnímajú svoje životné ciele ako podstatne naplnené a úplne naplnené v súvislosti s mierou životnej zmysluplnosti.

Na základe našich zistení môžeme konštatovať, že sa preukázala stredne silná pozitívna korelácia medzi reflektívnou dimenziou múdrosti a mierou subjektívnej kontroly nad situáciou. Tieto zistenia sú v súlade s výskumami Etezadiho a Pushara, 2012 v súvislosti s výskumami self-efficacy a múdrosti DiGangiho et al (2013) a Sveceho a Greavesa (2013). Reflektívna dimenzia múdrosti obsahuje položky zamerané na neprítomnosť subjektivity a projekcie ako obranného mechanizmu, ktoré by sa dali prepojiť s miestom kontroly – čo by bolo potrebné bližšie preskúmať. Ďalej

je reflektívna dimenzia prepojená so schopnosťou a ochotou pozrieť sa na javy s rôznymi uhlov pohľadu, čo môže naznačovať presvedčenie o možnosti kontrolovať situáciu a vlastnú činnosť. Presvedčenie o vlastnej neschopnosti kontrolovať dianie vo svojom živote vedie k rezignácii a únikovým tendenciám. Tie môžu byť prehĺbené práve zvýšenou mierou neuroticizmu, ale aj mierou prežívaného zmysluplnosti.

Limity výskumu:

Výskum bol limitovaný malým rozsahom výskumného súboru a pravdepodobne aj pandemickou situáciou a jej prežívaním.

Zdroje

- ARDEL, M. (2003). Empirical assessment of a Three-dimensional wisdom scale. *Research on Aging*, 25(3), 275-324.
- ARDEL, M. (2005). How wise people cope with crises and obstacles in life. *Revision*, 28(1), 7-19.
- ARDEL, M. (2019). Wisdom and well-being. In R. J. Sternberg & J. Glück (Eds.), *The Cambridge handbook of wisdom* (p. 602-625). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108568272.028>
- BALTES, P. B., STAUDINGER, U. M. (1993). The search for a psychology of wisdom. *Current Directions In Psychological Science*, 2(3), 75-80.
- BALTES, P. B., & STAUDINGER, U. M. (2000). Wisdom: A metaheuristic (pragmatic) to orchestrate mind and virtue toward excellence. *American Psychologist*, 55(1), 122-136.
- BALTES, P. B., SMITH, J. (2008). The fascination of wisdom: Its nature, ontogeny, and function. *Perspectives On Psychological Science: A Journal Of The Association For Psychological Science*, 3(1), 56-64.
- BANGEN, K. J., MEEKS, T. W., JESTE, D. V. (2013). Defining and assessing wisdom: A review of the literature. *American Journal of Geriatric Psychiatry*, 21(12): 1254-1266.
- BATTISTA, J.; ALMOND, R. (1973). The Development of Meaning in Life. *Psychiatry Interpersonal & Biological Processes*, 36(4): 409 – 27. DOI:10.1080/00332747.1973.11023774
- BLUCK, S., GLÜCK, J. (2004). Making things better and learning a lesson: Experiencing wisdom across the lifespan. *Journal of personality*, 72(3), 543-572.
- BLUCK, S., GLÜCK, J. (2005). From the Inside Out. In R. Sternberg & J. Jordan (Eds.), *A Handbook of Wisdom: Psychological Perspectives* (pp. 84-109). Cambridge: Cambridge University Press.
- CLAYTON, V. P., BIRREN, J. E. (1980). The development of wisdom across the lifespan: A re-examination of an ancient topic. In Baltes, P. B., & Brim O. G. Jr. (Eds.). *Life-span development and behavior*, 3, 103-135. New York: Academic Press.
- DIGANGI, J. A., JASON, L. A., MENDOZA, L., MILLER, S. A., CONTRERAS, R. (2013). The relationship between wisdom and abstinence behaviors in women in recovery from substance abuse. *The American journal of drug and alcohol abuse*, 39(1), 33-37.
- ERIKSON, E. H. (1963). *Childhood and Society*. 2nd ed. New York: W. W. Norton .
- ERIKSON, E. H. (1999). *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 978802620786
- ETEZADI, S., PUSHKAR, D. (2013). Why are wise people happier? An explanatory model of wisdom and emotional well-being in older adults. *Journal of happiness studies*, 14(3), 929-950.
- FRANKL, V. E. (2006). *A přesto říci životu ano*. Praha: Karmelitánské nakladatelství, 2006. 176s. ISBN 978-80-7192-866-9.

17. GROSSMANN, I. (2017). *Wisdom and how to cultivate it: Review of emerging evidence for a constructivist model of wise thinking*. Dostupné z: psyarxiv.com/qkm6v
18. HALAMA, P. (2007). *Zmysel života z pohľadu psychológie*. Bratislava: Slovak Academic Press, 2007. 223 s. ISBN 978- 80-8095- 023-1
19. HERMANS, H. J. M. (1989). The meaning of life as an organized process. *Psychotherapy: Theory, Research, Practice, Training*, 26(1), 11–22. <https://doi.org/10.1037/h0085395>
20. JORDAN, J. (2005). The Quest for Wisdom in Adulthood: A Psychological Perspective. In R. STERNBERG, J., JORDAN, J. (Eds.), *A handbook of wisdom: Psychological perspectives* (p. 160–188). Cambridge University Press.
21. KOVÁČ, D. (2007). *Psychológiou k metanoi*. Bratislava: Veda, 2007. ISBN 978-80-224-0965-0.
22. KRAMER, D. A. (2000). Wisdom as a classical source of human strength: Conceptualization and empirical inquiry. *Journal of social and clinical psychology*, 19(1), 83-101.
23. KROSS, E., GROSSMANN, I. (2012). Boosting wisdom: Distance from the self enhances wise reasoning, attitudes, and behavior. *Journal of Experimental Psychology: General*, 141, 43–48. [doi:10.1037/a0024158](https://doi.org/10.1037/a0024158)
24. KUNZMANN, U., BALTES, P. B. (2005). The Psychology of Wisdom: Theoretical and Empirical Challenges. In R. J. Sternberg & J. Jordan (Eds.), *A handbook of wisdom: Psychological perspectives* (p. 110–135). Cambridge University Press.
25. MEEKS, T. W., JESTE, D. V. (2009). Neurobiology of wisdom: a literature overview. *Archives Of General Psychiatry*, 66(4), 355-365.
26. POPIELSKI, K. (1987). Testy egzystencjalne: Metody badania frustracji egzystencjalnej i nerwicy noogennej (Tests existentiels: Méthodes d'étude de la frustration existentielle et névrose noogène). In K. Popielski (Ed.), *Człowiek – pytanie otwarte (Homme-question ouverte)* (pp. 237–261). Lublin: KUL.
27. RICHARDSON, M. J., PASUPATHI, M. (2005). Young and Growing Wiser: Wisdom during Adolescence and Young Adulthood. In R. J. Sternberg & J. Jordan (Eds.), *A handbook of wisdom: Psychological perspectives* (p. 139–159). Cambridge University Press.
28. SANTOS, H. C., HUYNH, A. C., & GROSSMANN, I. (2017). Wisdom in a complex world: A situated account of wise reasoning and its development. *Social and Personality Psychology Compass*, 11(10), e12341.
29. STAUDINGER, U. M., BALTES, P. B. (1994). Psychology of wisdom. *Encyclopedia of human intelligence* (pp. 1143-1152). Macmillan.
30. STAUDINGER, U. M., GLÜCK, J. (2011). Psychological wisdom research: Commonalities and differences in a growing field. *Annual review of psychology*, 62, 215-241.
31. STAUDINGER, U. M., MACIEL, A. G., SMITH, J., BALTES, P. B. (1998). What predicts wisdom-related performance? A first look at personality, intelligence, and facilitative experiential contexts. *European Journal Of Personality*, 12(1), 1-17.
32. STERNBERG, R. (2003). *The Balance Theory of Wisdom. In Wisdom, Intelligence, and Creativity Synthesized* (pp. 152-174). Cambridge: Cambridge University Press. [doi:10.1017/CBO9780511509612.008](https://doi.org/10.1017/CBO9780511509612.008)
33. WESTSTRATE, N. M., FERRARI, M., ARDELT, M. (2016). The many faces of wisdom: An investigation of cultural-historical wisdom exemplars reveals practical, philosophical, and benevolent prototypes. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 42(5), 662-676.